

werken aan

implementatieplan

www.werkenaan.nl

Colofon

Werken aan Rekenen

Sven Andersson & Amanda Beljaards

Werken aan Nederlands

Werken aan Stage & Loopbaan

Nan Timmermans

Werken aan Engels

Rian Kasbergen

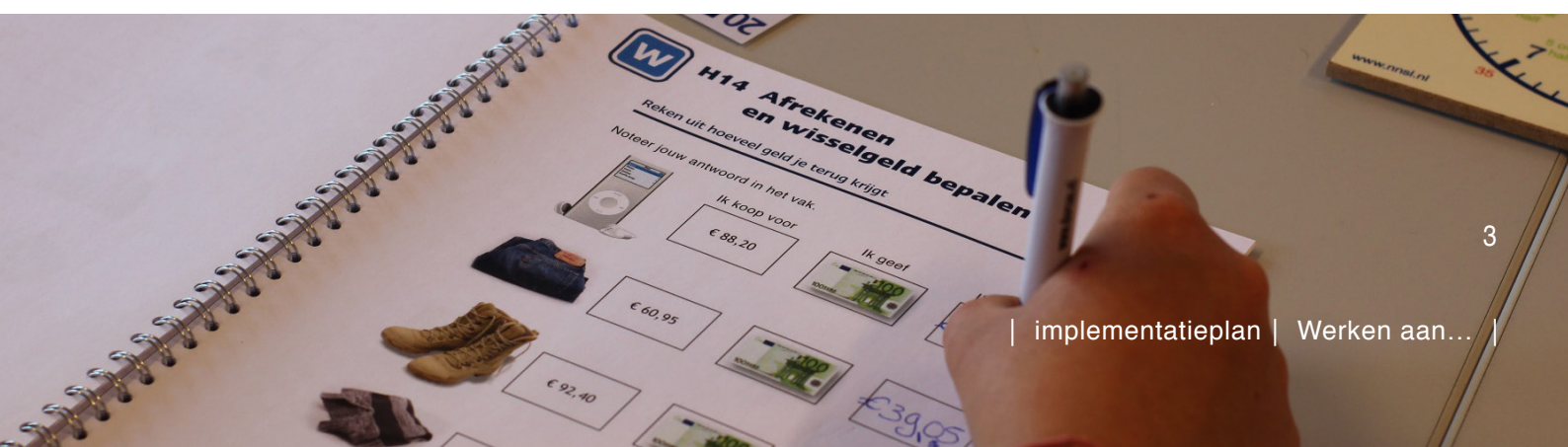
www.werkenaan.nl

© 2021 | Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Voorwoord	4
Belangrijk om te weten	
Voor welke scholen is het lesmateriaal van 'Werken aan...' geschikt?	
Welke begeleiding kan een school verwachten?	
Voorbereiding	6
Het verzamelen van informatie	
Een pilot draaien	
Aan de slag	
Consensus binnen het team	
Organiseer de invoering	
De invoering	8
Voorbereiding van de begintoets	
Analyseren van de begintoets	
Een jaarplanning maken	
Tijdens het werken met het lesmateriaal	
De evaluatie en doorontwikkeling	9
Bijlagen: uitgebreide checklist	11
Veelgestelde vragen	15

Voorwoord

Een nieuwe manier van werken

Als school maak je ieder schooljaar keuzes op welke wijze je samen de gestelde onderwijsdoelstellingen wil behalen. Het lesmateriaal dat daarbij ingezet wordt is een belangrijk onderdeel binnen dit proces. Nieuw lesmateriaal schaf je niet zomaár aan.

Voordat je besluit om de inhoud en de organisatie van je onderwijs aan te gaan passen of door te ontwikkelen is het van belang om te beoordelen welk lesmateriaal geschikt is. Waar houd je bij de aanschaf van lesmateriaal rekening mee?

- ▶ Zoek je lesmateriaal voor klassikaal onderwijs? Of wil je juist de differentiatiemogelijkheden vergroten?
- ▶ Zoek je een lesmethode waarin alles vastligt? Of wil je als school een bepaalde mate van vrijheid hebben om zelf de leerlijn en de inhoud van de lessen te bepalen?
- ▶ Ben je als school flexibel in het creëren van verschillende organisatievormen (zoals groepsdoorbroken werken) of zit je vast aan tijd en plaats?
- ▶ Heb je helder hoeveelheid tijd die je als school wil steken in het invoeren van nieuw lesmateriaal?
- ▶ Is er voldoende budget beschikbaar voor ander lesmateriaal?

Belangrijk om te weten...

Het lesmateriaal van Werken aan is speciaal ontwikkeld voor het VSO en het Praktijkonderwijs. We streven ernaar het materiaal dusdanig vorm te geven dat zoveel mogelijk scholen met het materiaal kunnen werken. Wat betekent dit in de praktijk?

- ▶ *De school bepaalt zelf de leerlijn*
De doelstellingen van alle vakgebieden zijn geclusterd in verschillende modules op drie niveaus. De school kan zelf bepalen welke modules op welk moment in de loopbaan van de leerling of groep behandeld worden.

- ▶ *De school geeft haar eigen lessen vorm*
De inhoud van het lesmateriaal is zorgvuldig opgebouwd en eenvoudig in te zetten binnen de les. In de handleiding worden tips gegeven maar staan géén vooraf uitgeschreven lessen. Scholen kunnen hierdoor gemakkelijk variëren in het lesstofaanbod (zowel voor individuele leerlingen als voor groepen). De docent past de instructie aan op de behoefte van de leerling of de groep. Dit vraagt tijd, inzicht en organisatie van de docent. Daarentegen biedt deze werkwijze een enorme vrijheid tijdens het werken met het lesmateriaal.
- ▶ *Geen voorgeschreven strategieën*
Leerlingen op het VSO en Praktijkonderwijs hebben in het verleden les gehad uit verschillende lesmethoden met daarin uiteenlopende strategieën. Het kan voor leerlingen kan zeer verwarrend zijn om wéér een nieuwe strategie aan te moeten leren. Wij vragen van docenten om aan te sluiten bij de, voor de leerling reeds bekende, strategieën. Dit vraagt van de docent inzicht in de kerndoelen en de referentiekaders van Rekenen, Nederlands en de Europese Referentiekaders voor Engels.
- ▶ *Maatwerk*
Het lesstofaanbod staat niet (jaarlijks) vast: op basis van de begintoetsgegevens maakt de school de keuzes voor de leerstofplanning van groepen of individuele leerlingen. Voor het merendeel van de leerlingen is er passend materiaal, of wordt er passend materiaal ontwikkeld. Maar er zijn natuurlijk altijd uitzonderingen. Wij streven er uiteraard naar om de materialen bij de dagelijkse praktijk aan te laten sluiten. Indien dit niet helemaal lukt dan hopen wij dat de leerkracht in de mogelijkheid is het materiaal toch een goede plek binnen het onderwijsaanbod te geven.

Voor welke scholen is het lesmateriaal van 'Werken aan...' geschikt?

De scholen die met ons lesmateriaal werken zijn, doorgaans, scholen die hun onderwijsdoelstellingen helder in beeld hebben. Zij willen een praktische invulling aan hun lessen geven en hebben daarvoor inhoudelijk goed opgebouwd lesmateriaal nodig. De school wil opbrengstgericht werken en gaat uit van gericht oefenen en trainen van taal- reken- en arbeidsvaardigheden. Er wordt zorgvuldig gekeken naar de beginsituatie van de individuele leerling en er worden gerichte keuzes in het lesstofaanbod voor leerlingen gemaakt. De school is bereid om, zeker in de opstartfase, tijd te investeren in het vormgeven van geschikte leerlijnen, organisatievormen en lessen.

Welke begeleiding kan een school verwachten?

Wij zijn ons ervan bewust dat er (zeker in de opstartfase) veel op leerkrachten afkomt. Er zijn veel keuzes te maken op het

gebied van organisatie, implementatie en afstemming binnen het team. Als team van 'Werken aan...' proberen we teams zo goed mogelijk bij te staan in het vormgeven van hun eigen leerlijnen in rekenen, Nederlands, Engels en stage. Dit implementatieplan is daar een voorbeeld van.

Daarnaast geven we presentaties op scholen om ons lesmateriaal uitgebreid in te zien. We bieden startende scholen de mogelijkheid om een (begeleide) pilot van één of twee periodes te draaien. Want door het lesmateriaal uit te proberen krijg je snel een goed beeld of het lesmateriaal past bij de school. We hebben hiervoor een brochure beschikbaar waarin alles rondom een pilot aan u wordt uitgelegd.

Mocht een school ervoor kiezen om te gaan werken met het digitale leerlingvolgsysteem, dan krijgt het team een workshop in het werken met LVS.

Indien u vragen of opmerkingen heeft t.a.v. de implementatie van onze lesmaterialen, neemt u dan gerust contact met ons op voor advies of ondersteuning via info@werkenaan.nl

De voorbereiding

Het verzamelen van informatie

Tijdens de voorbereidingsfase verzamelt de school informatie over de leermiddelen van 'Werken aan...'. Wij sturen bij interesse naar het lesmateriaal eerst een proefkatern en informatiefolders toe. Als een school aan de hand van deze proefkatern graag meer informatie ontvangt over 'Werken aan...' dan komen wij kosteloos en vrijblijvend langs om een presentatie te geven. Er is tijdens de presentatie ruim gelegenheid om vragen te stellen en het lesmateriaal in te zien.

Een pilot draaien

Een goede manier om te testen of het lesmateriaal geschikt is voor de school is het gewoonweg uitproberen. We hebben een uitgebreide informatiefolder met tips hoe een pilot op een school georganiseerd kan worden.

Aan de slag

Indien de school ervan overtuigd is dat het lesmateriaal van 'Werken aan...' geschikt is dan kan er een implementatietraject gestart worden. De school kan ervoor kiezen om deze implementatie geheel zelf te coördineren.

Indien er behoefte is aan meer begeleiding dan is er een mogelijkheid om een begeleidings-bijeenkomst te organiseren. In deze bijeenkomst behandelen we onder andere:

- ▶ Een tijdspad voor de implementatie
- ▶ Het inzetten van een begintoets
- ▶ De indeling van een leerjaar
- ▶ Het plannen van een leerlijn
- ▶ Differentiatie
- ▶ Het digitale LVS

Consensus binnen het team

Voordat een school overgaat tot het structureel inzetten van het lesmateriaal is het belangrijk dat er teambreed voldoende overleg plaatsvindt over de kansen en mogelijke knelpunten bij het invoeren. De visie van de school dient duidelijk omschreven te zijn, en de wijze waarop 'Werken aan...' daarbij als middel ingezet wordt ook. Bespreek van tevoren als team wat jullie verwachten van de nieuwe werkwijze en breng in kaart waarover teamleden twijfelen. Zorg ervoor dat alle teamleden goed op de hoogte zijn van de inhoud van het lesmateriaal en de voorgenomen plannen.

Organiseer de invoering

Kies een organisatievorm

Bepaal de organisatievorm waarin u van plan bent te gaan starten met het lesmateriaal. Kiest u ervoor om leerlingen binnen de eigen groep of in een niveaugroep te laten werken? Stemt u het niveau af op de individuele leerling, of werkt u in kleine groepen of klassikaal met het lesmateriaal? Denk van tevoren goed na over de invloed van de keuze voor een organisatievorm op het lesrooster, de personele bezetting en de beleving van veiligheid van de leerling.

Te verdelen taken

Niet iederéén kan álles weten. De ervaring leert ons dat het aanstellen van een coördinator per vakgebied een prettige toevoeging is aan het implementatieproces. Taken die een coördinator o.a. op zich zou kunnen nemen:

- ▶ Fungeren als aanspreekpunt voor teamleden
- ▶ Overleggen met het team van 'Werken aan...'
- ▶ Regelmatig overleg met de coördinator van andere vakgebieden
- ▶ Verdiepen in de inhoud van het lesmateriaal. Organiseren van bestellingen en beheren van materialen.

Daarnaast is het aan te raden om als team regelmatig te overleggen over het verloop van de implementatie binnen de groep. Wissel zoveel mogelijk praktische informatie uit over de instructies die docenten vormgeven, laat zien welke concrete materialen gebruikt kunnen worden en deel zogenaamde 'good practices'.

Het tijdspad

Neem de tijd voor de invoering! Uit ervaring weten we namelijk dat het minimaal twee schooljaren in beslag neemt om de visie van de school en het lesmateriaal goed te integreren. Het eerste schooljaar maakt de school keuzes op basis van de vooraf verkregen informatie.

Wij zien dat er in dat eerste jaar best nog wat vragen zijn over het inzetten van de begintoets, of het maken van keuzes in het (uitgebreide assortiment) lesmateriaal. Het tweede schooljaar worden de ervaringen van het eerste schooljaar meegenomen. De school is dan meer bekend met het materiaal en het maken van keuzes blijkt dan al veel eenvoudiger.

checklist

- Informatie verzamelen
- Consensus binnen het team vinden
- Coördinator per vak aanstellen
- Implementatieplan maken
- Vragen en knelpunten in kaart brengen
- (taakverdeling / ICT / budget / rooster / etc.)

De invoering

Vorbereiding van de begintoets

Bepaal per individuele leerling welke begintoets het meest voor de hand ligt om af te nemen. Grofweg kan de volgende indeling gemaakt worden:

1A: geen begintoets (DLE < 10)

1P: (DLE 10 -25)

1F: Groep 5/8 (DLE 25-60)

Aanvullende methoden het startniveau van de leerlingen te bepalen zijn:

- ▶ observaties van de leerkracht
- ▶ aanmeldgegevens
- ▶ methode-onafhankelijke toetsen (uit het verleden)

Analyseren van de begintoets

De ingevulde begintoetsen worden door de docent gescoord. Indien u gebruik maakt van het LVS dan geeft het LVS aan of de leerling het getoetste onderdeel (voor 80% of meer) wel of niet beheerst.

- ▶ Ga na of er sprake is van afwijkingen van het te verwachten resultaat.

Figuur: kijkwijzer begintoets

NB: de begintoets is een hulpmiddel om het startniveau van de leerling te bepalen, en geen afrekenmodel!

Een planning maken

Iedere school hanteert een ander jaarprogramma. De planning die gemaakt wordt hangt niet alleen af van het aantal instructiemomenten dat ingepland wordt voor het werken met het lesmateriaal.

Maar ook of er nog andere reken- of taalactiviteiten worden ingepland (bijvoorbeeld: actualiteit, stillezen, automatisering, portfolio-opdrachten, etc.).

Deel het schooljaar in periodes in. Maak een raamwerk van onderwerpen die u per jaargroep aan bod wil laten komen. Bekijk vervolgens de begintoetsgegevens van de leerling en deel de leerling per periode in bij het juiste niveau.

Bestel het lesmateriaal. Wij raden aan om voor **maximaal twee periodes** tegelijk te bestellen. Dit biedt scholen de mogelijkheid om, op basis van voortschrijdend inzicht, eerder gemaakte keuzes te herzien.

Tijdens het werken met het lesmateriaal

Zoals eerder aangegeven is het wenselijk dat er regelmatig teamoverleg plaatsvindt over de inhoudelijke stand van zaken.

- ▶ Lukt het alle docenten om de lessen vorm te geven?
- ▶ Is er behoefte aan (interne) ondersteuning?
- ▶ Wordt er gebruik gemaakt van concrete (les)materialen?
- ▶ Wat werkt? En wat werkt niet?

'Weten wat je doet en wáárom je het doet geeft inhoud aan het leerproces'

checklist

- Raamwerk per jaargroep voor het schooljaar vaststellen.
- Leerstofonderwerpen koppelen aan de periodes.
- Begintoetsen afnemen en analyseren.
- Afwijkingen in de begintoetsanalyse vaststellen en verklaren.
- Weet elke docent welke modules [er schooljaar worden aangeboden?
- Zijn alle materialen op tijd besteld?

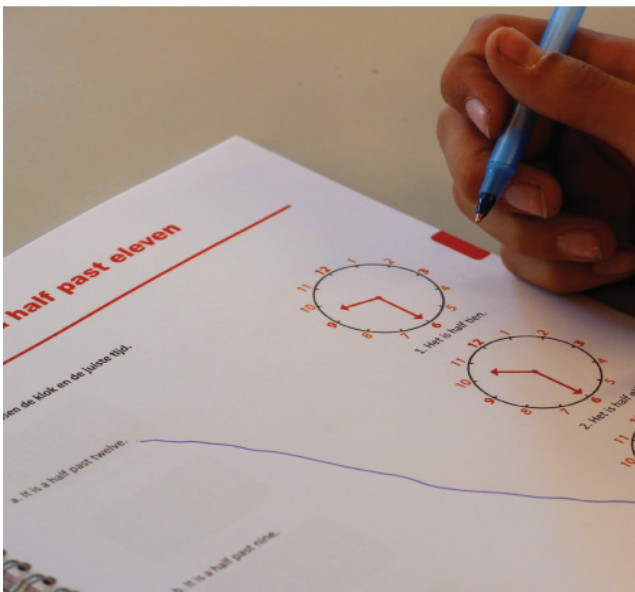
De evaluatie en doorontwikkeling

Na een tijd begint het werken met het lesmateriaal te wennen. De opzet en de inhoud van het lesmateriaal wordt duidelijker, en wellicht zien leerkrachten na verloop van tijd meer mogelijkheden om het materiaal in te zetten...

Het is tijd om de implementatie te evalueren, en nieuwe kansen en mogelijkheden te omschrijven.

checklist

- Zijn we tevreden over het raamwerk dat we opgesteld hebben?
- Zijn we tevreden over de groepsindeling?
- Zijn we tevreden over hoe het lesmateriaal aansluit bij het niveau van de leerling?
- Liggen er kansen om het aanbod of de inhoud te verdiepen of te verbreden?
- Blijft er in de toekomst voldoende ruimte voor het uitwisselen van ervaringen, lesideeën en het inzetten van concrete materialen?

Bijlage: uitgebreide checklist

Fase 1 - de voorbereiding

Visie-overleg

Hebben we teambreed voldoende overleg gehad over de kansen en mogelijkheden die het lesmateriaal van 'Werken aan...' aan onze organisatie kan bieden? ja nee

Consensus vinden

a) Zijn we het als team eens over de wijze waarop het materiaal ingezet gaat worden? ja nee

b) Is ieder teamlid het eens met de implementatie van de materialen van 'Werken aan...'? ja nee

c) Heeft ieder teamlid kennis genomen van de informatie en de presentatie die gegeven is door het team van 'Werken aan...'? ja nee

Planning en organisatie

a) Hebben we afspraken gemaakt over wie de implementatie gaat leiden? (contactpersonen en coördinatoren) ja nee

b) Is de organisatievorm waarmee we gaan werken duidelijk? ja nee
- binnen de eigen groep of groepsdoorbroken?
- individueel, in kleine groepen of klassikaal?
- hoe te differentiëren?

c) Is er een implementatieplan gemaakt ten aanzien van: ja nee

- de eventuele invoering van het LVS ja nee

- de eventuele afname van de begintoets (voor welke leerling is welke begintoets geschikt?) ja nee

- Is duidelijk afgesproken hoe de periodes van het schooljaar ingedeeld worden? ja nee

- Zijn er evaluatiemomenten ingelast? ja nee

- Zijn er afspraken gemaakt t.a.v. de taakverdeling? ja nee

Denk aan:

a) coördinatie

b) bestellingen

c) zoeken van concrete materialen voor de instructie bij de modules

d) bedenken van instructievormen bij de modules

Zijn eventuele knelpunten in kaart gebracht (en gecommuniceerd met degenen die ze op kunnen lossen)? Denk hierbij aan:

a) Is de taakverdeling duidelijk? ja nee

b) ICT-omgeving voor het LVS toereikend? ja nee

c) Is het budget toereikend? ja nee

d) Zijn er nog onduidelijkheden of onrust op teamniveau waar iets aan gedaan kan worden? ja nee

Actiepunten:

Bijlage: uitgebreide checklist

Fase 2 - de invoering

Voordat de school concreet van start gaat met het werken uit de materialen van 'Werken aan...' is het belangrijk om de volgende punten te controleren:

Vorbereiding begintoets

a) Zijn de begintoetsgegevens van iedere leerling ingevuld?	ja	nee
b) Zijn de begintoetsgegevens van iedere leerling geanalyseerd?	ja	nee
c) Zijn twijfelgevallen eventueel doorgetoetst?	ja	nee
d) Is er een verklaring aan te wijzen voor afwijkingen van het verwachte resultaat?	ja	nee

Een planning maken

a) Is het schooljaar ingedeeld in periodes?	ja	nee
b) Is voor iedere docent duidelijk uit welke periodes het schooljaar bestaat?	ja	nee
c) Is er een keuze gemaakt uit welke modules leerlingen gaan werken? (Maak blauw in het LVS)	ja	nee
d) Is voor iedere docent duidelijk uit welke modules de leerlingen de komende periodes gaan werken?	ja	nee
e) Worden de modules op tijd besteld?	ja	nee
f) Geeft de docent de lessen op eigen wijze vorm? (instructievormen en concrete materialen zoeken die ingezet kunnen worden bij de modules)	ja	nee

Tijdens het werken uit de materialen

a) Is er voldoende ruimte voor het uitwisselen en delen van ervaringen van (les)ideeën en het inzetten van concrete materialen?	ja	nee
b) Zijn er vaste evaluatiemomenten waarin welbevinden en resultaten van leerling en leerkracht besproken worden?	ja	nee
c) Wordt er structureel naar oplossingen van problemen gezocht waar men in de opstartende fase tegenaan loopt?	ja	nee

Actiepunten:

Bijlage: uitgebreide checklist

Fase 3 - de evaluatie en de doorontwikkeling

Evaluatie van de planning

a) **Zijn we tevreden over de indeling van het schooljaar zoals we dat in eerste instantie bedacht hadden?** ja nee

▶ Eventuele aanpassingen die we gaan doorvoeren:

b) **Zijn we tevreden over de indeling van de groepen zoals we dat in eerste instantie bedacht hadden?** ja nee

▶ Eventuele aanpassingen die we gaan doorvoeren:

Evaluatie van de inhoud en de materialen

a) **Zijn we tevreden over hoe de materialen aansluiten bij het niveau van de leerlingen?** ja nee

▶ Eventuele aanpassingen die we gaan doorvoeren:

b) **Liggen er nog kansen om de inhoud van de lessen te verdiepen of te verbreden?** ja nee

▶ Eventuele aanpassingen die we gaan doorvoeren:

Bijlage: uitgebreide checklist

De toekomst

a) **Blijft er voldoende ruimte voor het uitwisselen en delen van ervaringen van (les)ideeën en het inzetten van concrete materialen?** ja nee

▶ Hoe geven we dit praktisch vorm?

b) **Blijven er vaste evaluatiemomenten waarin welbevinden en resultaten van leerling en leerkracht besproken worden?** ja nee

▶ Wanneer evalueren we?

Actiepunten:

Veelgestelde vragen

Kan ik een zichtzending aanvragen?

Er kan een proefkatern aangevraagd worden via de webwinkels van de verschillende vakken of via info@werkenaan.nl. Een proefkatern bestaat uit een selectie van pagina's uit de verschillende modules. Wij sturen géén boeken als zichtzending op. Wij komen liever bij u langs. We zullen dan kosteloos een uitleg geven over de beschikbare materialen. Ook kunt u dan uitgebreid alle materialen inzien. U kunt een afspraak maken door te mailen naar bovenstaand e-mailadres.

Kan jullie LVS gekoppeld worden aan ons huidige leerlingvolgsysteem?

Helaas is het (nog niet) mogelijk om het LVS van 'Werken aan...' direct te koppelen aan bestaande leerlingvolgsystemen. Wel kunnen de behaalde resultaten uit het digitale LVS d.m.v. een PDF-bestand geëxporteerd worden. Dit bestand kunt u toevoegen aan het leerlingvolgsysteem waarmee u werkt.

Hoeveel modules worden per schooljaar doorgewerkt?

Het aantal modules dat per schooljaar aangeboden wordt staat niet vast en is per school en per vak verschillend. Wel is er enige richtlijn. Bij twee á drie instructielessen per week kunnen ongeveer vier modules per schooljaar doorgewerkt worden.

Tijdens een vrijblijvende presentatie kunnen wij u hier meer informatie over geven.

Kan ik bestellen via de leverancier van school?

Het is alleen mogelijk te bestellen via de webwinkels van de verschillende vakken. Het is niet mogelijk via een externe leverancier de boeken van 'Werken aan...' te bestellen.

Is er een overzicht van alle materialen die beschikbaar zijn?

Bij het aanvragen van een proefkatern ontvangt u van ons een catalogus. Daarnaast kunt u in de webwinkels zien welke materialen per vak besteld kunnen worden. materialen die beschikbaar zijn.

Waar kan ik de webwinkels vinden?

- ▶ Rekenen: www.werkenaanrekenen.nl
- ▶ Nederlands: www.werkenaannederlands.nl
- ▶ Engels: www.werkenaanengels.nl
- ▶ Stage: www.werkenaanstage.nl

Kan ik hulp krijgen bij het implementeren van Werken aan in onze school?

Wij helpen u graag op weg om de implementatie van 'Werken aan...' zo succesvol mogelijk te laten verlopen. Op aanvraag komen wij bij u op school langs en helpen u inzicht te krijgen in de mogelijkheden. Ook scholen die al met het lesmateriaal werken kunnen rekenen op onze hulp. Wij houden graag contact met onze klanten.